

Research Paper

The role of irrational beliefs and social competence in predicting students' cyber bullying experiences

Vahid Fallahi¹ , Mohammad Narimani^{2*} & Akbar Atadokht³

1. Ph.D. Student in Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
2. Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Citation: Fallahi, V., Narimani, M. & Atadokht, A. (2023). [The role of irrational beliefs and social competence in predicting students' cyber bullying experiences (Persian)]. *Journal of School Psychology and Institutions*, 12 (3): 116-125. <https://doi.org/10.22098/jsp.2023.7959.4510>

[10.22098/jsp.2023.7959.4510](https://doi.org/10.22098/jsp.2023.7959.4510)

Article Info:

Received: 2020/10/28

Accepted: 2023/08/29

Available Online: 2023/12/20

Key words:

Cyber bullying,
irrational beliefs,
social competence

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to investigate the role of irrational beliefs and social competence in predicting students' cyber bullying experience.

Methods: The method of this research was descriptive-correlational. The population of the present study consists of all male students of the second year of public high schools in Ardabil province in the academic year 2019-2020 (N = 21756). A total of 409 of these individuals were selected by cluster random sampling from the above population and individually answered the questionnaires of bullying-cyber-bullying experience, irrational beliefs and social competence. The data collected in this study were analyzed using Pearson correlation tests and multiple regression analysis.

Results: The results of correlation coefficient showed that cyber-bullying experience has a positive relationship with irrational beliefs ($p < 0.001$; $r = 0.45$) and a negative and significant relationship with social competence ($p = 0.001$; $r = -0.41$).

Conclusion: Regression analysis also showed that irrational beliefs in a positive way and social competence in a negative way are able to predict the experience of cyber bullying in students.

Extended Abstract

1. Introduction

As more and more young people access the internet, the prevalence of cyberbullying has also increased. Cyber bullying refers to intentional acts of humiliation, slander, gossip, harassment, threats, embarrassment, and deprivation that a person or group does to others electronically. The concept of cyberbullying is defined as the behavior of intentionally harming another person using information and communication technologies (Kazan, 2020). One of the factors that may influence students' bullying is irrational beliefs. These beliefs prevent a person from reaching their personal goals and have unrealistic characteristics.

Irrational beliefs cause false thoughts in a person, and then these false thoughts lead people to show problematic behaviors, one of which is the dangerous use of the Internet.

One of the disturbed psychological variables in bully students is the issue of social competence. Social competence is one of the most important aspects of development in all children and adolescents, which predicts psychological and social performance in the long run. Recent studies have shown that cyber bullying is related to low social competence of children and adolescents (Schoffstall & Cohen, 2011).

Considering the prevalence of bullying in schools and also considering that in our country, most of the researches conducted are related to traditional bullying and very limited studies have been done regarding cyber bullying, therefore identifying the concept of cyber bullying and its background factors.

*Corresponding Author:

Mohammad Narimani

Address: Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Tel: +98 (45) 315056425

E-mail: narimani@uma.ac.ir

It is of special importance. Therefore, the present study was conducted with the aim of investigating the role of irrational beliefs and social competence in predicting students' cyberbullying experience.

2. Materials and Methods

The method of this research was descriptive-correlational type. The population of the current research is made up of all male students of the second year of high school in public schools of Ardabil province in the academic year of 2018-2019 (N=21756). In this research, 420 people have been selected and participated in the research by means of random cluster sampling from the above population, and after removing the distorted data of 409 questionnaires, they entered the statistical analysis. The instruments were: Cyber bullying-victim

experience questionnaire, Questionnaire of irrational beliefs and Social competence questionnaire. In this research, the criteria for entering the research included being in school at the time of the research and the willingness of the student to participate in the research and the unwillingness to participate in the research was the exit criterion. The data collected in this research were analyzed using Pearson correlation and multiple regression analysis.

3. Results

The results of Table 1 show that predictor variables predict about 38% of the variance of bullying. The F ratio also indicates that the regression of the bullying variable is significant based on the variables of illogical beliefs and competence.

Table 1. The results of the regression analysis of bullying based on the components of beliefs and social competence

Criterion variable	predictor variables	R	R ²	F	B	STE	β	T	Sig
		0.162	0.38	29.995					
Bullying	Constant				21.225	2.755	-	7.714	0.001
	Helplessness against change				0.187	0.056	0.262	3.341	0.001
	Expecting approval from others				0.341-	0.071	-0.320	-4.828	0.001
	Avoid the problem				0.480	0.123	0.234	3.892	0.001
	Emotional irresponsibility				0.266	0.074	0.26	3.586	0.001
	cognition				-0.075	0.411	-0.032	-0.657	0.512
	motivation				-0.088	0.061	-0.072	-1.427	0.154
	excitement				0.209	0.110	0.079	1.899	0.058
Behavior				-0.058	0.021	-0.168	-2.278	0.006	

4. Discussion and Conclusion

The present study was conducted with the aim of investigating the role of irrational beliefs and social adequacy in predicting students' cyberbullying experience. The results of the present study showed that irrational beliefs have a positive relationship with cyberbullying. Students who have high irrational beliefs are more likely to show inappropriate behaviors, and dangerous use of the Internet is one of these problematic behaviors (Bircan & Merve, 2019). Also, the results of the present study showed that social competence has a negative relationship with cyberbullying. Increasing communication skills as the central core of social competence and social support of peers has increased the level of social competence of teenagers and this in turn overshadows their use of cyber bullying. Finally, it is suggested that this research be carried out in other geographical areas and on the female student community.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

Ethical principles have been fully observed in this research. Participants were allowed to withdraw from the study at any time. Also, all the participants were in the research process. Their information was kept confidential.

Funding

This research has not received any financial support from any organization.

Authors' contributions

All the authors participated in the design, execution and writing of all sections of this research.

Conflicts of interest

According to the authors of this article, there is no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

نقش باورهای غیرمنطقی و کفایت اجتماعی در پیش‌بینی تجربه‌ی قلدری سایبری دانش‌آموزان

وحید فلاحی^۱، محمد نریمانی^{۲*} و اکبر عطاذخت^۳

۱. دانشجوی دکترای روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۳. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش باورهای غیرمنطقی و کفایت اجتماعی در پیش‌بینی تجربه‌ی قلدری سایبری دانش‌آموزان انجام گرفت.

روش‌ها: روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مدارس دولتی استان اردبیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل داده‌اند (N=۲۱۷۵۶) تعداد ۴۰۹ نفر از این افراد به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از بین جامعه آماری فوق انتخاب و به صورت انفرادی به پرسش‌نامه‌های تجربه قلدری_ قربانی سایبری، باورهای غیرمنطقی و کفایت اجتماعی پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری‌شده در این پژوهش با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج ضریب همبستگی نشان داد تجربه قلدری سایبری با باورهای غیرمنطقی ($T=۰/۴۵$; $P<۰/۰۰۱$) ارتباط مثبت و با کفایت اجتماعی ($T=-۰/۴۱$; $P<۰/۰۰۱$) ارتباط منفی و معنادار دارد.

نتیجه‌گیری: تحلیل رگرسیون نیز نشان داد باورهای غیرمنطقی بصورت مثبت و کفایت اجتماعی بصورت منفی قادر به پیش‌بینی تجربه‌ی قلدری سایبری در دانش‌آموزان می‌باشند.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۰۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۰۷
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۹/۲۹

کلیدواژه‌ها:

قلدری سایبری، باورهای غیرمنطقی، کفایت اجتماعی

مقدمه

روزافزون جوانان به اینترنت، شیوع قلدری سایبری نیز افزایش یافته است (کووالسکی، لیمبر و مک کورد^۵، ۲۰۱۷) بطوری که قلدری سایبری به یک نگرانی جدی سلامت در دوره نوجوانی (آبوجاودی، ساوج، استارسویک و سالامه^۶، ۲۰۱۵) و دانش‌آموزان مدرسه‌ای تبدیل شده است (فودی، سامارا و کالبرینگ^۷، ۲۰۱۵). سابانچی و چکیچ^۸ (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند که ۹/۳ درصد

در هزاره‌ی جدید، اینترنت و رسانه‌های الکترونیکی تبدیل به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی ما شده است (کمپ^۱، ۲۰۱۸). رسانه‌های الکترونیکی فرصت‌های متفاوتی برای کودکان و نوجوانان فراهم می‌کنند اما همچنین آن‌ها را به خطرات مختلفی نیز سوق می‌دهند که یکی از این خطرات قلدری سایبری^۲ است (اسمیت، ماهداوی، کاروالهو، فیشر، روسل، تیپیت^۳، ۲۰۰۸). قلدری سایبری به اقدامات عمدی تحقیر، تهمت، شایعات، آزار و اذیت، تهدید، خجالت و محرومیت اشاره دارد که فرد یا گروهی بر روی دیگران به صورت الکترونیکی انجام می‌دهد. مفهوم قلدری سایبری به عنوان رفتار آسیب رساندن عمدی به شخص دیگر با استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات تعریف شده است (کازان^۴، ۲۰۲۰). با دستیابی

* نویسنده مسئول:

محمد نریمانی

نشانی: استاد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تلفن: ۳۱۵۰۵۶۴۲۵ (۴۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: narimani@uma.ac.ir

1. Kemp
2. Cyber bullying
3. Smith, Mahdavi, Carvalho, Fisher, Russell & Tippett
4. Kazan
5. Kowalski, Limber, McCord
6. Aboujaoude, Savage, Starcevic & Salame
7. Foody, Samara & Carlbring
8. Sabancı, Çekiç

کوهن^{۱۱} (۲۰۱۱). اروم ارشاد و محسن عطا^{۱۲} (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی تأثیر کفایت اجتماعی کودکان و نوجوانان روی رفتارهای قلدرانه‌ی آن‌ها پرداختند و تأیید کردند که بین کفایت اجتماعی و رفتار قلدری رابطه وجود دارد، بصورتی که مهارت‌های اجتماعی پایین پیش‌بینی‌کننده گرایش به قلدری است. راثول، سانتیاگو، ایسا و ورونیکا^{۱۳} (۲۰۱۲) نیز با انجام پژوهشی نشان دادند، وجود مشکلات بین‌فردی برای برقراری ارتباط با همسالان و دوستان نزدیک و فقدان مهارت‌های اجتماعی مناسب، همچنین افزایش نگرانی در مورد ارزیابی دیگران باعث می‌شود کودکان آسیب‌پذیری بیشتری برای اقدام به قلدری سایبری داشته باشند. مطالعه‌ی گردینجر، یاناگیدا، استرومر و اسپیل^{۱۴} (۲۰۱۶) در مورد کفایت اجتماعی و قلدری سایبری نشان داده است که سطح بالایی از کفایت اجتماعی مانع از دخالت افراد در قلدری سایبری می‌شود.

بنابراین از سویی با توجه به شیوع قلدری در مدارس که در چند دهه اخیر یکی از عوامل اصلی ناسازگاری در دوره نوجوانی می‌باشد (پاتچین و هیندوجا، ۲۰۱۱) و از سوی دیگر با توجه به اینکه در کشور ما بیشتر پژوهش‌های انجام شده مربوط به قلدری سنتی بوده و در خصوص قلدری سایبری مطالعات بسیار محدودی صورت گرفته است، لذا شناسایی مفهوم قلدری سایبری و عوامل زمینه‌ساز آن از اهمیت خاصی برخوردار است. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش باورهای غیرمنطقی و کفایت اجتماعی در پیش‌بینی تجربه‌ی قلدری سایبری دانش‌آموزان انجام گرفت.

روش پژوهش

روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری و ابزار پژوهش: جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مدارس دولتی استان اردبیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل داده‌اند (N=۲۱۷۵۶). با توجه به جدول نمونه‌گیری مورگان ۳۸۰ نفر نمونه

1. Kay, Aileen, Sally, Kimberley
2. Irrational beliefs
3. Davis
4. Çivitçi, Türküm, Duy & Hamamcı
5. Lakani & Akbari
6. Karimi, Nikoy, Nikkha, Asode & Babaei
7. Bircan & Merve
8. Social competence
9. Gresham & Sugai & Horner
10. Salibi & Modarresi
11. Schoffstall & Cohen
12. Erum Irshad & Mohsin Atta
13. Raúl, Santiago, Elisa & Veronica
14. Grading, Yanagida, Strohmeier & Spiel

دانش‌آموزان دختر و ۲۰/۷ درصد دانش‌آموزان پسر دارای قلدری سایبری هستند. نتایج تحقیقات صورت گرفته در ایران نیز حاکی از آن است که بیش از نیمی از دانش‌آموزان دوره راهنمایی حداقل یک بار قلدری سنتی یا سایبری را در رفتارهای خود نشان داده‌اند (بیرامی، هاشمی، فتحی آذر و علایی، ۱۳۹۲). با توجه به آمارهای ارائه شده امروزه قلدری سایبری یک مسئله مهم در سراسر جهان است که بر روابط اجتماعی نوجوانان، پیشرفت تحصیلی و سلامت روانی آن‌ها تأثیر می‌گذارد (کای، آیلین، سالی و کیمبرلی، ۲۰۲۰).

یکی از عواملی که ممکن است در قلدری دانش‌آموزان تأثیرگذار باشد باورهای غیرمنطقی^۲ است (دیویس^۳، ۲۰۰۶). باورهای غیرمنطقی به عنوان افکار مطلق تعریف می‌شوند که شامل اشتباهات شناختی و مطالبات و خواسته‌های مداوم و غیرواقعی از خود، دیگران و شرایط است (چوییتچی، تورکوم، دای و حامامچی^۴، ۲۰۱۴). این باورها مانع از رسیدن فرد به اهداف شخصی‌شان شده و دارای ویژگی غیرواقع‌گرایانه‌ای هستند (لاکانی و اکبری^۵، ۲۰۱۶). نتایج مطالعات نشان داده است که باورهای غیرمنطقی در کیفیت زندگی (لاکانی و اکبری، ۲۰۱۶)، سلامت روان (بی‌بی جرجانی، حسینی و چرکزی، ۱۳۹۴) و نگرش به بزهکاری دانش‌آموزان (کریمی، نیکوی، نیک خواه، آسوده و بابایی^۶، ۲۰۱۶) نقش دارد. صمدی‌فر و نریمانی (۱۳۹۷) در تحقیقی نشان دادند که باورهای غیرمنطقی در زمره متغیرهای مرتبط با قلدری دانش‌آموزان بوده و توانایی پیش‌بینی آن را دارد. بیرجان و مروه^۷ (۲۰۱۹) نیز در پژوهشی نشان دادند که باورهای غیرمنطقی با استفاده خطرناک از اینترنت رابطه معناداری دارد. باورهای غیرمنطقی باعث ایجاد افکار نادرست در فرد شده و سپس این افکار نادرست افراد را به سمت نشان دادن رفتارهای مشکل‌ساز سوق می‌دهد، که یکی از این رفتارها، استفاده خطرناک از اینترنت است.

یکی از متغیرهای روانشناختی مختل شده در دانش‌آموزان قلدر، بحث کفایت اجتماعی^۸ می‌باشد. کفایت اجتماعی یکی از مهمترین جنبه‌های رشد در همه کودکان و نوجوانان می‌باشد که در درازمدت عملکرد روانشناختی و اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند (گرشام، سوگای و هورنر^۹، ۲۰۰۱؛ بشرپور و عینی، ۱۴۰۱). کفایت اجتماعی در برگیرنده عواملی چون خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، مدیریت خود، مهارت‌های ارتباطی و مسئولیت تصمیم‌گیری است (صلیبی و مدرسی^{۱۰}، ۲۰۱۶؛ عینی، نظر، عبادی، زینالزاده، ۱۴۰۱). پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که اعمال قلدری سایبری با کفایت اجتماعی پایین کودکان و نوجوانان در ارتباط است (شوفستال و

روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه

به روش آلفای کرونباخ $0/78$ ، به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل باورهای غیرمنطقی $0/94$ ، بری مولفه-های عامل درماندگی در برابر تغییر، توقع تأیید دیگران، اجتناب از مشکل و بی‌مسئولیتی هیجانی به ترتیب $0/83$ ، $0/78$ ، $0/73$ و $0/83$ بدست آمد.

پرسشنامه کفایت اجتماعی: برای ارزیابی کفایت اجتماعی از مقیاس کفایت اجتماعی فلنر^۳ استفاده خواهد شد که ۴۷ آیتیم دارد. این پرسشنامه در ایران توسط پرندین (۱۳۸۵) هنجاریابی شده است و در نهایت پس از تحلیل عاملی، چهار عامل به عنوان عوامل نهایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفتند. در این پرسشنامه ۳۴ سؤال به مهارت‌های رفتاری اختصاص دارد، ۷ سؤال آمایه‌های انگیزشی و انتظارات، ۳ سؤال مهارت‌های شناختی و ۳ سؤال نیز کفایت هیجانی را می‌سنجد. پرندین (۱۳۸۵) برای برآورد ضریب پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده نموده که ضریب آلفای به دست آمده از پرسشنامه کفایت اجتماعی نشان می‌دهد پرسشنامه از ضریب همسانی درونی قابل قبول و مطلوبی برخوردار است (آلفا = $0/884$). همچنین ضریب پایایی بازآزمایی در فاصله زمانی ۴ هفته $0/89$ به دست آمده است. روایی سازه‌ی این مقیاس به وسیله‌ی تحلیل عاملی $0/83$ بود که حاوی روایی بیرونی بالای آزمون است. این پرسشنامه همچنین از نظر روایی محتوایی مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به پشتوانه نظری مطرح شده توسط فلنر، از دیدگاه متخصصان روان‌شناسی و روان‌سنجی، روایی صوری و منطقی آن تأیید شد (کروک، ۱۹۹۷). ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس در مطالعه ابوالقاسمی و همکاران (۱۳۹۰)، $0/89$ و در مطالعه سلیمانی، شیخ‌الاسلامی و موسوی (۱۳۹۵) نیز $0/83$ گزارش شده است.

روش اجرا: روش جمع‌آوری اطلاعات به این صورت بود که بعد از اخذ مجوز از دانشگاه به اداره آموزش و پرورش استان اردبیل مراجعه و بعد از موافقت اداره آموزش و پرورش و ارائه مجوز لازم برای همکاری، ابتدا لیست تمامی مدارس دولتی پسرانه دوره دوم متوسطه استان اردبیل که ۱۷۹ مدرسه را شامل می‌باشد، تهیه و از شهرستان‌های اردبیل، پارس‌آباد، گرمی، مشکین‌شهر و خلخال هر کدام دو مدرسه و از هر مدرسه دو کلاس با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شد سپس پژوهشگر با حضور در مدارس و ضمن هماهنگی با مدیر و دبیران مدارس مربوطه، پرسشنامه‌ها را توزیع نمود. در این پژوهش، تمام آزمودنی‌ها برای شرکت در

1. Cyber bullying-victim experience questionnaire
2. Antoniadou, Kokkinos & Markos
3. Felner

برای جامعه پژوهش کفایت می‌کرد که برای افزایش اعتبار درونی در این پژوهش ۴۲۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از بین جامعه آماری فوق انتخاب و در پژوهش شرکت کرده است که بعد از حذف داده‌های مخدوش ۴۰۹ پرسشنامه وارد تحلیل آماری شد. ابزار سنجش در این پژوهش عبارتند از:

مقیاس تجربه قلدری-قربانی سایبری^۱ (CBVEQ): پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری توسط آنتونیادو، کوکینوس و مارکوس^۲ (۲۰۱۶) طراحی و اعتباریابی شده است. این مقیاس دارای دو عامل (۱- عامل قربانی سایبری ۲- عامل قلدری سایبری) است و هر عامل دارای ۱۲ سؤال می‌باشد. سؤال ۱ تا ۱۲ عامل قربانی سایبری و سؤال ۱۳ تا ۲۴ عامل قلدری سایبری را می‌سنجد. نتیجه پژوهش آنتونیادو و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که این مقیاس از روایی مناسبی برخوردار است ($CFI=0/97$ ، $TLI=0/97$ و $RMSEA=0/31$). همچنین نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که این پرسشنامه از پایایی مناسبی برخوردار است (ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری $0/89$ و برای عامل قربانی سایبری $0/80$). در پژوهش بشرپور و زردی (۱۳۹۸) ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری، قربانی سایبری و برای کل مقیاس به ترتیب $0/75$ ، $0/78$ و $0/79$ به دست آمد. شاخص‌های تحلیل عاملی تأییدی نیز نشان داد که این مدل از برازش مناسبی برخوردار است ($CFI=0/92$ ، $NFI=0/91$ و $RMSEA=0/071$). ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری در پژوهش حاضر $0/90$ بدست آمد.

پرسشنامه باورهای غیرمنطقی: این پرسش‌نامه توسط معتمدین، بدری، عبادی و زمانی (۱۳۹۱) ساخته شده و دارای ۴۰ ماده است. این پرسش‌نامه براساس لیکرت ۵ درجه‌ای از ۱ (کاملاً مخالف) تا ۵ (کاملاً موافق) نمره‌گذاری می‌شود. این پرسش‌نامه شامل ۴ زیر پرسش‌نامه و یک نمره کلی است. عامل درماندگی در برابر تغییر (۱ تا ۱۵)، توقع تأیید دیگران (۱۶ تا ۲۵)، اجتناب از مشکل (۲۶ تا ۳۰) و بی‌مسئولیتی هیجانی (۳۱ تا ۴۰) را شامل می‌شود. دامنه نمرات پرسش‌نامه بین ۴۰ تا ۲۰۰ خواهد بود. کسب نمره بالا به معنای باورهای غیرمنطقی بالا در بین افراد است. ضریب پایایی پرسش‌نامه برای نمره کل $0/76$ و برای زیر پرسش‌نامه‌ها بین $0/73$ تا $0/81$ به دست آمد. همچنین روایی هم‌گرایی پرسش‌نامه از طریق هم‌بستگی با آزمون باورهای غیرمنطقی جونز $0/87$ به دست آمده است (معتمدین و همکاران، ۱۳۹۱). در پژوهش صمدی‌فر و نریمانی (۱۳۹۷) از نمره کل باورهای غیرمنطقی استفاده شد و ضریب پایایی

رشته انسانی؛ ۱۰۴ نفر (۲۵/۴۲) علوم تجربی؛ ۱۰۷ نفر (۲۶/۱۶) ریاضی و ۶۵ نفر فنی حرفه‌ای (۱۵/۸۹) در این پژوهش، شرکت داشتند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. قبل استفاده از این آزمون‌ها، مفروضه‌هایی که استفاده از آن‌ها را مجاز می‌شمارند، مورد بررسی قرار گرفت. مفروضه وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک با توجه به نمودار پراکنش متغیرها (نشانگر وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک)، مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف ($P > 0/05$)، مفروضه استقلال باقیمانده‌ها با استفاده از آماره‌ی دورین-واتسون (قرارگیری در بازه‌ی ۵/۵ تا ۲/۵) و مفروضه نبود هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل با استفاده از شاخص تولرانس (بزرگتر از ۰/۱)، مورد تأیید قرار گرفت.

پژوهش آزادی کامل داشته و قبل از تکمیل پرسش‌نامه جهت رعایت ملاحظات اخلاقی اهداف پژوهش به آن‌ها توضیح و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات جمع‌آوری‌شده به صورت گروهی تحلیل خواهد شد. همچنین معیار ورود به پژوهش شامل اشتغال به تحصیل در مدرسه در زمان پژوهش و تمایل دانش‌آموز برای شرکت در پژوهش و عدم تمایل به شرکت در پژوهش معیار خروج بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده در این پژوهش با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

تعداد ۴۰۹ نفر دانش‌آموز دوره دوم متوسطه با میانگین سنی ۱۶/۲۵ و انحراف معیار ۰/۹۷۲ از لحاظ رشته تحصیلی نیز ۱۳۳ نفر (۳۲/۵۱)

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی متغیرهای باورهای غیرمنطقی، کفایت اجتماعی و قلدری سایبری

متغیرهای پیش‌بین	M	±SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
باورهای غیرمنطقی	۹۳/۶۴	۲۷/۶۰	۱										
عامل درماندگی در برابر تغییر	۳۴/۹۷	۱۱/۲۶	۰/۹۵ ^{°°}	۱									
توقع تأیید دیگران	۲۴/۸۲	۷/۶۱	۰/۸۷ ^{°°}	۰/۸۷ ^{°°}	۱								
اجتناب از مشکل	۱۱/۲۵	۳/۹۱	۰/۷۹ ^{°°}	۰/۶۹ ^{°°}	۰/۶۰ ^{°°}	۱							
بی‌مسئولیتی هیجانی	۲۲/۶۰	۷/۸۶	۰/۹۱ ^{°°}	۰/۸۰ ^{°°}	۰/۶۹ ^{°°}	۰/۷۰ ^{°°}	۱						
شناخت	۱۱/۳۳	۳/۴۳	-۰/۲۳ ^{°°}	-۰/۲۲ ^{°°}	-۰/۱۴ ^{°°}	-۰/۲۲ ^{°°}	-۰/۲۳ ^{°°}	۱					
انگیزش	۲۹/۱۳	۶/۷۵	-۰/۱۹ [°]	-۰/۲۱ ^{°°}	-۰/۰۲۶	-۰/۲۷ ^{°°}	-۰/۲۰ ^{°°}	-۰/۱۸ ^{°°}	۱				
هیجان	۱۱/۰۳	۳/۰۴	-۰/۰۴۳	-۰/۰۴۸	۰/۰۰۶	-۰/۰۷۶	-۰/۰۴۷	-۰/۰۶۷	۰/۲۳ ^{°°}	۱			
رفتار	۱۴۱/۸۳	۲۳/۶۱	-۰/۲۳ ^{°°}	-۰/۲۳ ^{°°}	-۰/۰۴۳	-۰/۳۳ ^{°°}	-۰/۲۸ ^{°°}	-۰/۳۲ ^{°°}	۰/۵۲ ^{°°}	۰/۵۸ ^{°°}	۱		
کفایت	۱۸۵/۸۵	۲۹/۶۲	-۰/۲۵ ^{°°}	-۰/۲۶ ^{°°}	۰/۰۵۴	-۰/۳۵ ^{°°}	-۰/۲۹ ^{°°}	-۰/۳۲ ^{°°}	۰/۵۳ ^{°°}	۰/۷۲ ^{°°}	۰/۴۱ ^{°°}	۱	
قلدری سایبری	۲۱/۴۱	۸/۱۶	۰/۴۵ ^{°°}	۰/۴۵ ^{°°}	۰/۲۳ ^{°°}	۰/۴۸ ^{°°}	۰/۴۸ ^{°°}	۰/۴۸ ^{°°}	-۰/۲۴ ^{°°}	-۰/۳۲ ^{°°}	-۰/۰۳۹	-۰/۴۰ ^{°°}	۱

* $p < 0/05$ ** $p < 0/01$

واریانس قلدری را پیش‌بینی می‌کند. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر قلدری بر اساس متغیرهای باورهای غیرمنطقی و کفایت معنادار است.

نتایج ضریب رگرسیون نیز نشان می‌دهد که عامل درماندگی در برابر تغییر با بتای ۲۶ درصد ($T=3/41$)، توقع تأیید دیگران با مقدار بتای ۲۳ درصد ($T=-4/828$) اجتناب از مشکل با مقدار بتای ۲۳ درصد ($T=3/892$)، بی‌مسئولیتی هیجانی با مقدار بتای ۲۶ درصد ($T=586/3$) و رفتار با مقدار بتای ۰/۱۷ درصد ($T=2/278$) به صورت معناداری تجربه قلدری را پیش‌بینی کنند.

نتایج ضریب همبستگی نشان می‌دهد که قلدری سایبری با باورهای غیرمنطقی ($r=0/45$; $p < 0/001$)، مولفه‌های عامل درماندگی در برابر تغییر ($r=0/45$; $p < 0/001$)، توقع تأیید دیگران ($r=0/23$; $p < 0/001$)، اجتناب از مشکل ($r=0/48$; $p < 0/001$) و بی‌مسئولیتی هیجانی ($r=0/48$; $p < 0/001$) ارتباط مثبت و با نمره کل کفایت اجتماعی ($r=-0/41$; $p < 0/001$) شناخت ($r=-0/24$; $p < 0/001$)، انگیزش ($r=-0/32$; $p < 0/001$)، رفتار ($r=-0/40$; $p < 0/001$) ارتباط منفی دارد.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین حدود ۳۸ درصد

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون قلدری بر اساس مؤلفه‌های باورها و کفایت اجتماعی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	R	R ²	F	B	STE	β	T	Sig
		۰/۶۱۲	۰/۳۸	۲۹/۹۹۵					
	مقدار ثابت				۲۱/۲۵۵	۲/۷۵۵	-	۷/۷۱۴	۰/۰۰۱
	عامل در ماندگی در برابر تغییر				۰/۱۸۷	۰/۰۵۶	۰/۲۶۲	۳/۳۴۱	۰/۰۰۱
	توقع تأیید دیگران				-۰/۳۴۱	۰/۰۷۱	-۰/۳۲۰	-۴/۸۲۸	۰/۰۰۱
	اجتناب از مشکل				۰/۴۸۰	۰/۱۲۳	۰/۲۳۴	۳/۸۹۲	۰/۰۰۱
قلدری	بی‌مسئولیتی هیجانی				۰/۲۶۶	۰/۰۷۴	۰/۲۶	۳/۵۸۶	۰/۰۰۱
	شناخت				-۰/۰۷۵	۰/۱۱۴	-۰/۰۳۲	-۰/۶۵۷	۰/۵۱۲
	انگیزش				-۰/۰۸۸	۰/۰۶۱	-۰/۰۷۲	-۱/۴۲۷	۰/۱۵۴
	هیجان				/۲۰۹	۰/۱۱۰	۰/۰۷۹	۱/۸۹۹	۰/۰۵۸
	رفتار				-۰/۰۵۸	۰/۰۲۱	-۰/۱۶۸	-۲/۲۷۸	۰/۰۰۶

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش باورهای غیرمنطقی و کفایت اجتماعی در پیش‌بینی تجربه‌ی قلدری سایبری دانش‌آموزان انجام گرفت. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که باورهای غیرمنطقی با قلدری سایبری رابطه مثبتی دارد. این یافته‌ها با نتایج یافته‌های کرمی و همکاران (۲۰۱۶)، صمدی فر و نریمانی (۱۳۹۷)، بیرجان و مروه (۲۰۱۹) مبنی بر اینکه باورهای غیرمنطقی موجب افزایش تجربه قلدری سایبری در دانش‌آموزان می‌شود، همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، طبق نظر الیس^۱ (۲۰۰۱) رویدادها و اتفاقات پیرامون افراد باعث تنش آنها نمی‌شود، بلکه دیدگاه‌ها و باورهای افراد از رویدادها و اتفاقات است که منجر به تنش در آنها می‌شود و زندگی آنان را با مشکل مواجه می‌کند (نیونهوچسن و همکاران، ۲۰۱۰). در نظریه‌ی الیس وقتی حادثه فعال کننده‌ای رخ می‌دهد، رفتاری که از فرد سر می‌زند به طور مستقیم از این حادثه فعال کننده ناشی نمی‌شود، بلکه بین حادثه فعال کننده و رفتار فرد، تفکرات فرد و در حقیقت، نظام باورهای وی قرار دارد که بر چگونگی و نوع رفتارهای وی تأثیر می‌گذارد، بگونه‌ای که اگر فرد دارای افکار و باورهای غیرمنطقی باشد، تحت تأثیر این افکار و باورها، که افکار و باورهای ناصحیح و چه بسا احساسی هستند، دست به رفتار مقابله‌ای نادرست و نامناسب با شرایط خواهد زد. در مقابل وجود باورهای منطقی در فرد او را برای واکنش معقولانه‌تر و سازگارتر هدایت خواهد نمود. وجود باورهای غیرمنطقی مانند اضطراب بیش از حد در مورد آینده و نگرانی در خصوص دسترسی به اهداف و درماندگی نسبت به تغییرات ایجاد شده در زندگی، باعث تجربه‌ی مکرر سطوح بالای برانگیختگی نیز می‌شود. این باورها موجب افسردگی، غمگینی، خودآزاری، خودسرزنی، پشیمانی و سایر اثرات عمیق هیجانی

می‌گردند (کمالی پور، زین‌الدینی میمند، ۱۳۹۴). در این میان افرادی که توانایی مدیریت هیجانات خود را ندارند تلاش می‌کنند با سطوح بالاتری از رفتارهای نامناسب به کاهش هیجانات خود پردازند. به عبارتی رفتار و احساس نامناسب ریشه در باورهای غیرمنطقی فرد دارد و این باورهای غیرمنطقی موجب رفتار و احساسات نامناسب نسبت به خود و دیگران می‌شود (مهرپور و همکاران، ۲۰۱۵). یافته‌ها در تأیید نظریه آلیس نیز نشان دادند باورهای غیرمنطقی به عنوان عوامل شناختی و عقلانی در ابراز احساسات و هیجانات نقش مؤثری دارند و به واسطه ایجاد هیجانات و احساسات منفی منجر به رفتارها و پیامدهای رفتاری نامناسب از جمله پرخاش و قلدری می‌شوند (نیونهوچسن و همکاران، ۲۰۱۰). بنابراین دانش‌آموزانی که باورهای غیرمنطقی در آنها بالا باشد بیشتر احتمال داشت رفتارهای نامناسبی از خود نشان دهند که استفاده خطرناک از اینترنت یکی از این رفتارهای مشکل ساز است (بیرجان و مروه، ۲۰۱۹). به سخن دیگر، غالب مشکلات هیجانی و رفتارهای وابسته به آن از باورهای غیرمنطقی ریشه می‌گیرند و قلدری سایبری می‌تواند یکی از نمودهای اصلی این رفتارهای وابسته به مشکلات هیجانی باشد.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که کفایت اجتماعی با قلدری سایبری ارتباط منفی دارد. این نتایج با یافته‌های شوفستال و کوهن (۲۰۱۱)، رائول و همکاران (۲۰۱۲)، اروم ارشاد و محسن عطا (۲۰۱۴) و گردینجر و همکاران (۲۰۱۶) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود که هسته مرکزی کفایت اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی است؛ زیرا از طریق مهارت‌های ارتباطی مؤلفه‌های دیگر این متغیر کسب می‌شود (بنی‌اسدی و باقری، ۲۰۱۱).

1. Ellis
2. Bani Asadi & Bagheri

افزایش مهارت‌های ارتباطی از آنجا که خود آگاهی شخص را بالا می‌برد، احتمالاً او را از لایه‌های شناختی خویش در زمینه درست یا نادرست بودن قلدری آگاه می‌سازد و در نتیجه باعث کاهش رفتارهای زورگویانه وی می‌گردد. همچنین افزایش کفایت اجتماعی منجر به انگیزه رفتار سالم می‌شود و بر احساس فرد از خود و دیگران و همچنین ادراک دیگران از وی تاثیر می‌گذارد (سازمان بهداشت جهانی^۱، ۲۰۱۲). از سویی دیگر پژوهشگران قلدری سایبری را یک پدیده روانی اجتماعی می‌دانند (رومرا، کانو، گارسیا و اورتگا^۲، ۲۰۱۶). تحقیقات اخیر در مورد خصوصیات اجتماعی افراد درگیر در قلدری سایبری به مطالعه میزان پذیرش همسالان در گروه متمرکز شده است (گارسیا-فرناندز، رومرا و اورتگا-رویز^۳، ۲۰۱۵). در این راستا، نشان داده شده است که سطح پایینی از حمایت همسالان مرتبط با قربانی و قلدری سایبری است (اورتگا-بارون، بویلگا و کاوا^۴، ۲۰۱۶). همچنین نشان داده شده است که دانش آموزانی که تلاش می‌کنند روابط بین فردی خود را تقویت کنند، بیشتر مورد قبول همسالان خود قرار می‌گیرند، در حالی که پسران و دخترانی که به شناخت اجتماعی نرسیده‌اند، دارای سطح بالاتری از عدم سازگاری و رفتارهای قلدرانه هستند (رودکین، ریان، جامیسون و ویلسون^۵، ۲۰۱۳). بنابراین افزایش حمایت اجتماعی همسالان موجب بالا بردن سطح کفایت اجتماعی نوجوانان شده و این امر به نوبه خود میزان استفاده آنها از قلدری را نیز تحت الشعاع قرار می‌دهد.

این پژوهش محدودیت‌هایی دارد که لازم است در پژوهش‌های آینده مرتفع گردد. نخستین محدودیت مطالعه حاضر مربوط به قلمرو مکانی مطالعه است. این مطالعه روی دانش آموزان استان اردبیل صورت گرفته است و لذا تعمیم آن به سایر استان‌های کشور با محدودیت مواجه است. محدودیت دوم مربوط به جنسیت جامعه این پژوهش است. این پژوهش در جامعه دانش آموزان پسر انجام گرفته است و تعمیم آن به جامعه دانش آموزان دختر باید با احتیاط صورت گیرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود این پژوهش در مناطق جغرافیایی دیگر و بر روی جامعه دانش آموزی دختر هم اجرا گردد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

اصول اخلاقی تماماً در این پژوهش رعایت شده است. شرکت کنندگان اجازه داشتند هر وقت که مایل باشند از پژوهش خارج شوند. همچنین همه شرکت کنندگان در روند پژوهش بودند.

اطلاعات آن‌ها محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

این پژوهش هیچ گونه حامی مالی از هیچ سازمانی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

- ابوالقاسمی، عباس؛ جمالویی، حسن رضا؛ نیرمانی، محمد؛ زاهد، عادل. (۱۳۹۰). مقایسه شایستگی اجتماعی و مؤلفه‌های آن در دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری و دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی پایین، متوسط و بالا. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۱(۳)، ۵۵-۷۱ [Doi: jld-1-1-90-7-1]
- بشربور، سجاد؛ عینی، ساناز. (۱۴۰۱). تدوین مدل علی سازگاری تحصیلی دانش آموزان با ناتوانی یادگیری براساس خودکارآمدی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی: نقش میانجی تاب‌آوری تحصیلی. *ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۲(۲)، ۱۸-۳۳.
- بیرامی، منصور و علائی، پروانه. (۱۳۹۲). قلدری در مدارس راهنمایی دخترانه: نقش شیوه‌های فرزندپروری و ادراک از محیط عاطفی خانواده. *روان‌شناسی مدرسه*، ۲(۳)، ۳۸-۵۶ [Doi: d-2-3-92-7-3]
- بی‌بی جرجانی، امان؛ حسینی، علی و چرکزی، عبدالرحمن. (۱۳۹۴). رابطه سلامت عمومی و باورهای غیرمنطقی با سلامت روان در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی آزاد شهر. *مجله پیشگیری و سلامت*، ۱(۱)، ۳۵-۴۳.
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=307741>
- پرنرین، شیمایا. (۱۳۸۵). ساخت و هنجاریابی پرسش‌نامه کفایت اجتماعی در نوجوانان شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی تهران.

1. World Health Organization
2. Romera, Cano, Garcia & Ortega
3. Garcia-Fernández, Romera, & Ortega-Ruiz
4. Ortega-Barón, Buelga, & Cava
5. Rodkin, Ryan, Jamison, & Wilson

- learning disabilities based on academic self-efficacy and academic eagerness: The mediating role of the academic resilience. *Learning Disabilities*, 12(2), 18-33. [Doi:10.22098/jld.2022.7608.1814]
- Beirami, M., & Ala'i, P. (2011). Bullying in Girls' Secondary Schools: The Role of Parenting Styles and Perceptions of Family Emotional Environment. *School Psychology*, 2 (3): 56-38. (persian)
- Bibi Jorjani, A., Hosseini, A., Cherkezi, A. R. (2016). The relationship between public health and irrational beliefs with mental health in students of Islamic Azad University of Shahr. *Journal of Prevention and Health*, 1 (1): 43-35. (persian)
- Bircan, E. B., Merve, A. (2019). Problematic Internet Use in Terms of the Purposes of Internet Use, Irrational Beliefs, Feelings of Inferiority, and Gender. *Addiction: The turkish journal on Addictions*, 6(3), 469-494. [Doi:10.15805/addicta.2019.6.3.0017]
- Civiteci, A., Turkum, S., Duy, B., & Hamamcı Z. (2014). Okullarda akılcı-duygusal davranış terapisine dayalı uygulamalar [Rational emotional behavioral therapy based implemtations at schools]. *Ankara, Turkey: Pegem Yayıncılık*.
- Davis, M. F. (2006). Irrational beliefs and unconditional self-acceptance. I. Correlational evidence linking two key features of REBT. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 24(2), 113-124. https://research.gold.ac.uk/id/eprint/2/1/JRECBT2_online.pdf
- Ellis, A. 2001. Overcoming destructive belief, feeling and behaviors. Amherst. NY: *Prometheus*.
- Erum, I., Mohsin, A. (2013). Social competence as predictor of Bullying among children and adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*.39(1), 35-42.
- Eyni, S., Nazar, S., Ebadi, M., & Zeynalzadeh, M. (2022). Development of structural equations of social adjustment of students with Specific Learning Disorder based on alexithymia and metacognition beliefs and mediated by perceived social support. *Learning Disabilities*, 11(4), 67-77. [Doi:10.22098/jld.2022.8168.1865]
- Foody, M., Samara, M., & Carlbring, P. (2015). A review of cyberbullying and suggestions for online psychological therapy. *Internet Interventions*, 2(2), 235-242. [Doi:10.1016/j.invent.2015.05.002]
- García-Fernández, C. M., Romera, E. M., & Ortega, R. (2015). Explicative factors of face-to-face harassment and cyberbullying in a Sample of primary students. *Psicothema*, 27, 347-353. [Doi:10.7334/psicothema2015.35]
- Grading, P., Yanagida, T., Strohmeier, D., & Spiel, C. (2016). Effectiveness and sustainability of the ViSC Social Competence Program to prevent cyberbullying and cyber-victimization: Class and individual level moderators. *Aggressive Behavior*, 42(1), 181-193. [Doi: 10.1002/ab.21631]
- Kay, B., Aileen, L., Sally, F., Kimberley, A. (2020). Defending victims of cyberbullying: The role of self-efficacy and moral disengagement. *Journal of School Psychology*, 78, 1-12. [Doi:10.1016/j.jsp.2019.11.006]
- Kazan, H. (2020). Cyber Bullying and Violence Literacy in the Context of Digitalization. In Handbook of Research on Multidisciplinary Approaches to Literacy in the Digital Age. 262-285. IGI Global. [Doi: 10.4018/978-1-7998-1534-1.ch013]
- سلیمانی، اسماعیل؛ شیخ الاسلامی، علی؛ موسوی، مهناز. (۱۳۹۵). اثربخشی هوش هیجانی بر کفایت اجتماعی و تنظیم هیجانی دانش‌آموزان زورگو(غیرمنضبط). *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۱۲(۴۲)، ۱۲۸-۱۰۳. [Doi: 10.22054/jep.2016.7385]
- صمدی‌فر، حمیدرضا؛ نریمانی، محمد. (۱۳۹۷). نقش باورهای غیرمنطقی، خودکارآمدی و ذهن‌آگاهی در پیش‌بینی قلدری دانش‌آموزان. *مجله روانشناسی مدرسه*، ۷(۳)، ۱۵۵-۱۳۵. [DOI: 10.22098/jsp.2018.734]
- عینی، ساناز؛ نظر، سمیرا؛ عبادی، متین و زینال‌زاده، مهتاب. (۱۴۰۱). تدوین معادلات ساختاری سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری ویژه بر اساس ناگویی هیجانی و باورهای فراشناختی و با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک‌شده. *ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۱(۴)، ۶۲-۷۷. [Doi:10.22098/jld.2022.8168.1865]
- کمالی‌پور، مهتاب؛ زین‌الدینی میمند، زهرا. (۱۳۹۴). مقایسه باورهای غیرمنطقی در نوجوانان بزه‌کار و عادی شهر کرمان. کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، روانشناسی و علوم اجتماعی، ایران، مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما.
- کریمی، فاطمه؛ نیکوی، الیاس؛ نیکخواه فشکجه، لیلا؛ آسوده نالکیاشهری، زهرا و بابائی‌خوبده، مریم. (۱۳۹۵). رابطه باورهای غیرمنطقی، منبع مهارگری با نگرش به بزه‌کاری در دانش‌آموزان دبیرستانی. *پژوهشنامه حقوق کیفری*، ۷(۲)، ۲۴۳-۲۲۳. https://jol.guilan.ac.ir/article_2036.html
- معمدین، مختار؛ بدری، رحمان؛ عبادی، غلامحسین؛ زمانی، نیره. (۱۳۹۱). هنجاریابی آزمون باورهای غیرمنطقی اهواز (IBT-A4). *روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۲(۸)، ۸۷-۷۳.

References:

- Aboujaoude, E., Savage, M. W., Starcevic, V., & Salame, W. O. (2015). Cyberbullying: Review of an old problem gone viral. *Journal of Adolescent Health*, 57(1), 10-18. [Doi:10.1016/j.jadohealth.2015.04.011]
- Antoniadou, N., Kokkinos, C.M., Markos, A. (2016). Development, construct validation and measurement invariance of the Greek cyber-bullying/victimization experiences questionnaire(CBVEQ-G). *Computers in Human Behavior*, 65, 380-390. [Doi:10.1016/j.chb.2016.08.032]
- Abolghasemi, A., Jamaloui, H., Narimani, M., Zahed, A. (2011). Comparison of social competence and its components in students with learning disabilities and students with low, medium and high academic achievement. *Journal of Learning Disabilities*, 1 (3), 71-55. (Persian)
- Bani Asadi, H., & Bagheri, M. (2011). Non-verbal communication and social competence. *Journal of Kerman University of Medical Sciences*, 5(20): 43-50. (Persian)
- Basharpoor, S., & Eyni, S. (2023). Developing a causal model of academic adjustment of Students with

- Karin, H., Laura, L. R. (2019). Cyberbullying and Psychological Well-being in Young Adolescence: The Potential Protective Mediation Effects of Social Support from Family, Friends, and Teachers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(1), 45. [Doi: 10.3390/ijerph17010045]
- Karimi, F., Nikoy, E., Nikkhah, L., Asode, Z., & Babaei, M. (2016). The relationship between irrational beliefs, controlling source, and attitude to delinquency among high school students. *Criminal Law Research*, 7(2), 223-243. (persian)
- Kamalipour, M., Zeinadini, M. Z. (2015). Comparison of irrational beliefs in Kerman juvenile delinquents. International Conference on Humanities, Psychology and Social Sciences November 27; Tehran, Iran, International Conference Center for IRIB. (persian)
- Kemp, S. (2018). We are social special report. Retrieved from We Are Social. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018>
- Lakani, N., & Akbari, B. (2016). The relationship between irrational beliefs and quality of life for students. *Journal of Psychology & Behavioral Studies*, 4(10), 338-341. (persian)
- Motamedin, M., Badri, R., Ebadi, G., Zamani, N. (2012). Standardization of Ahwaz's Irrational Beliefs Test (IBT-A4), *Psychological Methods and Models*, 2 (8): 87-73. (persian)
- Mehrpoor Sadehi, F., Khosrojauid, M., Boland, H. (2015). The Relationship Between Alexithymia and Self-Efficacy with Addiction Vulnerability of Students. *Journal of saussia*, 5(6), 111-119. (persian)
- Nieuwenhuis, K., Verbeek, J. M., De Boer, A. M., Blonk, R. W., & Van Dijk F. H. (2010). Irrational beliefs in employees with an adjustment, a depressive, or an anxiety disorder, a prospective cohort study. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 28(2), 57-72. [Doi:10.1007/s10942-007-0075-0]
- Ortega-Baron, J., Buelga, S., & Cava, M.J. (2016). Influencia del clima escolar y familiar en adolescentes, víctimas de ciberacoso. [The Influence of School Climate and Family Climate among Adolescents Victims of Cyberbullying]. *Comunicar*, 46, 57-65. [Doi:10.3916/C46-2016-06]
- Raul, N., Santiago, Y., Elisa, L., Veronica., M. (2012). Children's Cyberbullying Victimization: Associations with Social Anxiety and Social Competence in a Spanish Sample. *Child Indicators Reserch*, 5, 281-295. [Doi:10.1007/s12187-011-9132-4]
- Romera, E. M., Cano, J. J., Garcia-Fernandez, C. M., & Ortega-Ruiz, R. (2016). Cyberbullying: Social competence, motivation and peer relationships. *Comunicar*, 48(3), 71-79. [Doi:10.3916/C48-2016-07]
- Rodkin, P., Ryan, A., Jamison, R., & Wilson, T. (2013). Social goals, social behavior, and social status in middle childhood. *Developmental Psychology*, 49(6), 1139-1150. [Doi:10.1037/a0029389]
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2011). Traditional and nontraditional bullying among youth, A test of general strain theory. *Youth & Society*, 43(2), 727-751. [Doi:10.1177/1541204006286288]
- Parandian, S. (2006). Construction and standardization of a social adequacy questionnaire in adolescents in Tehran. Master Thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabaei University, Tehran. (Persian)
- Robin, K., Susan P., Limber, An. M. (2018). A developmental approach to cyberbullying: Prevalence and protective factors. The address for the corresponding author was captured as affiliation for all authors. Please check if appropriate. [Doi:10.1016/j.avb.2018.02.009]
- Salibi, J., & Modarresi, G. (2016). Investigating the relationship of general health with job burnout and social competence among female elementary school teachers in Tehran in the academic year 2013-2014. *Women's Research Journal*, 7(1), 127-157. (Persian)
- Samadifar, H. R., Narimani, M. (2018). The role of irrational beliefs, self-efficacy and mindfulness in predicting bullying in students. *Journal of School Psychology*, 7 (3), 155-135. (persian)
- Soleimani, I., Shaykh al-Islami, A., Mousavi, M. (2016). The effectiveness of emotional intelligence on social adequacy and emotional regulation of bullying (undisciplined) students. *Quarterly Journal of Educational Psychology*, 12(42), 103-128. (persian) [DOI: 10.22054/jep.2016.7385]
- Schoffstall, C. L., & Cohen, R. (2011). Cyber aggression: The relation between online offenders and offline social competence. *Social Development*, 20(3), 587-604. [Doi:10.1111/j.1467-9507.2011.00609]
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 49(4), 376-385. [Doi:10.1111/j.1469-7610.2007.01846.x]
- Yunus Sabancı, Ali Cekiç (2019). The Relationship between Irrational Beliefs, Resilience, Psychological Needs, Cyberbullying and Cyber Victimization. *Universal Journal of Educational Research*, 7(3), 700-706. [Doi: 10.13189/ujer.2019.070308]